

ΕΝΑΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

*Ἀρσάκειον — Ἀρχαῖα Ἑλληνικά.
Α'. Πενταταξ. Διδασκαλείου.*

Τὸ πρῶτο μάθημα :

υγκίνησις! Περιβάλλον ἄγνωστο, πρόσωπα ἄγνωστα, ἀτμόσφαιρα δυσάρεστη! Καὶ ὁ καθηγητής;

Μὲ κυττάζουν μὲ περιέργεια καὶ δειλία. Βλέπω μέσα τους μιὰ κρυφὴ εὐχὴ πού τρέμει: "Ἄς εἶναι καλὴ... ἄς τὰ πᾶμε καλά..."

Καημένα παιδιὰ! Σὲ ποιά ψυχικὴ κατάστασι ἔρχεσθε νὰ γνωρίσετε τὸ σχολεῖο, ὅπου θὰ περάσετε ἓνα χρόνον, τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ συνεργασθῆτε ἓνα χειμῶνα!

Ὡς τόσο, εἶναι κάπως δικαιολογημένη αὐτὴ ἡ ταραχὴ: ἡλικία κατ' ἐξοχὴν εὐαίσθητος (10-15 ἐτῶν): τὰ περισσότερα παιδιὰ βλέπουν τὸ Ἀρσάκειο γιὰ πρώτη φορά: πολλὰ τώρα μόλις γνωρίζουν τὰς Ἀθήνας: ἔρχονται ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, γιὰ νὰ σπουδάσουν, νὰ «βγοῦν δασκάλες». Ἐδῶ θὰ μείνουν ἴσως μόνον οἱ, σὲ κανένα οἰκοτροφεῖο, ἢ μὲ κανένα μακρυνὸ συγγενῆ, μακρυνὰ ἀπ' τοὺς δικούς τους. Τί δύσκολα πού φαίνονται ὅλα, τί πολλὰ τὰ μαθήματα καὶ ποῖος ξέρει, τί καθηγηταί!..

Ἄς μπορούσε τὸ παιδί νὰ μὴν αἰσθάνεται ξένο στὸ σχολεῖο, νὰ αἰσθάνεται ἀγάπη γύρω του, ἐκεῖ πού βροῖσκει τὰ πάντα κρύα, αὐστηρά, ἴσως καὶ ἀποκρουστικά! Συμπαθὲς περιβάλλον πρὶν ἅπ' ὅλα, πρὶν ἀπὸ τὰ γράμματα! Περιβάλλον πού νὰ θυμίζῃ, στὴν ἀνάγκη νὰ ἀναπληρώνη τὸ σπίτι. Εἶναι τὸ μόνο πού ζεσταίνει καὶ ἐπιδοῖα στὴν ψυχὴ του!

Μοῦ ἔρχεται νὰ τοὺς φωνάξω: «Μὴν ἀνησυχῆτε, θὰ ἀγαπηθοῦμε καὶ θὰ περάσωμε καλά!»

Ἄλλὰ τὶς καλημερίζω μόνο μὲ ἓνα ἐνθαρρυντικὸ χαμόγελο:

— Καλῶς ἦλθατε καὶ καλὴ χρονιά!

Μαθαίνω τὰ ὀνόματά τους, τὴν ἡλικία τους, τὴν πατρίδα τους, ὅ,τι ἄλλο μπορεῖ νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τὸ νὰ τὶς παρακολουθήσω καλύτερα.

— Δεσποινίδες μου, ἀναλαμβάνετε ἓνα ἔργον ἱερὸν: Γυρίζοντας κάθε μία στὸν τόπο της, σὲ μερικὰ χρόνια, θὰ πᾶτε νὰ διδάξετε καὶ μάλιστα μικρὰ παιδιὰ. Πόσο ταιριάζει ἓνα τέτοιο ἔργον εἰς τὴν γυναῖκα! . . . Ἄλλὰ ἂν δὲν ἀπατώμαι, βλέπω πῶς ἦλθατε μὲ ἐνθουσιασμόν. . . . Ἐνα ζητῶ ἀπὸ σᾶς: νὰ μὲ βοηθήσετε μὲ τὴν καλὴ σας διάθεσι καὶ τότε θὰ περάσωμεν ὥραϊα καὶ θὰ μάθωμε καὶ πολλὰ ἐνδιαφέροντα πράγματα. . . .

Ἡ ἀτμόσφαιρα διορθώθηκε κάπως· σὰν νὰ διαλύωνται τὰ σύννεφα. Ἀναφαίνονται μερικὰ χαμόγελα. . . .

Μετὰ μερικὰ λόγια εἰσαγωγῆς εἰς τὸν Ἡρόδοτο, ἐκτύπησε τὸ κουδοῦνι!

Μήπως καὶ ἐγὼ δὲν εἶχα συγκίνησι εἰς αὐτὸ τὸ πρῶτο μάθημα; Τί παιδιὰ θὰ εὔρισκα ἔμπρός μου, τί χαρακτηρῆς, τί μαθήτριες; Ἐνα χρόνο πρόκειται νὰ συνεργασθοῦμε καὶ εἰς τὸ κυριώτατο μάθημα: τὰ Ἑλληνικά!

Τὶς γνώσεις τους φυσικά, δὲν τὶς εἶδα ἀκόμα, εἶδα ὅμως τὰ πρόσωπά τους καὶ λίγο ἀπὸ τὴν ψυχὴ τους. Νομίζω, ὅτι μπορῶ νὰ ἔχω ἐλπίδες.

Μπορεῖ τόσα νὰ κάνῃ κανεὶς σὲ ἓνα χρόνο! Φτάνει νὰ θέλῃ!

Λίγο ἀργότερα:

Τώρα γνωρίζομαστε καλά.

Μεταξύ τους ἔχουν συνδεθῆ. Βλέπω πὼς ἔχουν σχηματισθῆ μερικὲς φιλίες. Ἔτσι τὶς ἐπερίμενα ἔγιναν φίλες, ὅσες ἤξερα πὼς θὰ ταιριαξοῦν. Οἱ πιὸ δειλὲς μένουں ἀκόμα μόνες τους. Θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτῶν ἡ σειρὰ, νὰ συνέλθουν.

Εἰς τὸ μάθημα προθυμία μεγάλη καὶ κάποια ἐπιθυμία ἐπιδείξεως εἰς τὶς συμμαθήτριες καὶ τὸν καθηγητῆ. Μικρὴ ἀντιζηλεία μεταξύ τῶν πρώτων μαθητριῶν. Ἡ αἰώνια δειλία τῶν ἀδυνάτων.

Ἐνθαρρύνω ὅλες. Καμμία νὰ μὴ δειλιάζῃ, νὰ ἔχουν τὸ θάρρος τῆς γνώμης τους, νὰ ἐρωτοῦν ἰδίως ὅ,τι δὲν ξέρουν.

— Ἐδῶ ἀποτελοῦμε σὰν μιὰ οἰκογένεια πὺ ἦρθε **για νὰ μάθῃ**, ὥστε ἡ ἄγνοια δὲν εἶναι ντροπῆ. . . .

Ἐρριξα ἤδη τὰ πρῶτα σπέρματα, **για νὰ δημιουργήσωμε Κοινότητα:*** Κοινότης, μαζὶ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα, δὲν σημαίνει πρόοδο, βελτίωσι ἀτομική, μὲ τὴν ἔννοια τοῦ **κοιτοῦ συμφέροντος**; Πὼς ὅμως νὰ ἐπιτευχθοῦν αὐτά, χωρὶς τὴν βᾶσι, τὸν κυριώτερο παράγοντα, τὸ ἐνδιαφέρον, τὴν ἀγάπη πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη;

Θέλω λοιπόν, ἐπιζητῶ νὰ συνδεθοῦν πολὺ μεταξύ τους. Ὅταν αἰσθανθοῦν τὸ γύρω τους περιβάλλον φιλικό, δικό τους, ὅταν ἀγαπήσουν τὴν κοινὴ ζωὴ μας, τὴν κοινὴ προσπάθειά μας, **θὰ θελήσουν καὶ θὰ μπορέσουν** νὰ μάθουν καλύτερα καὶ περισσότερα.

Πρὸς τὸ παρὸν βλέπω στοιχεῖα πολὺ ἀνομοιόμορφα. Εὐτυχῶς καμμία κακὴ φύσις:

Ἡ Χριστίνα διαπρέπει **για τοὺς τρόπους** της, ἔξυπνη καὶ σοβαρὴ—Ἡ Κατίνα ἀνήσυχη, δὲν κατωρθώνει νὰ προσέξῃ, μόλις τὴν συγκρατῶ χωρὶς μαλλώματα—Ἡ Ἀλεξάνδρα

* Τὶς σχετικὲς λεπτομέρειες, **για τὸ πὼς ἰδρύθηκε ἡ Κοινότης** ἐδημοσίευσα εἰς τὸ *Δελτίον τῶν Λειτουργῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως*, 8βρίου καὶ 9βρίου 1931.

σκορπᾷ λίγη ἀπὸ τὴν μελαγχολία τῆς γύρω τῆς· καημένο ὄρφανό! Ἐμεῖς θέλομε χαρὰ καὶ ζωὴ, πρέπει νὰ σὲ ἐλύσωμε σὲ μᾶς, νὰ σὲ ἀλλάξωμε! Ἡ Ἑλένη εἶναι συχνὰ ἄρρωστη· ἤδη τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδιῶν ἐστράφηκε σ' αὐτήν. Τῆς πηγαίνουν τὰ μαθήματα, ρωτοῦν γιὰ τὴν ὑγεία τῆς. Φοβοῦμαι μήπως ἀναγκασθῆ νὰ διακόψῃ. Ἡ Ἑλισάβετ εἶναι πολὺ πολὺ ἀδύνατη καὶ ὅμως φιλοτιμοτάτη καὶ εὐθικτος. Ἡ Βασιλικὴ παρεξηγεῖ τὰ πάντα καὶ τοὺς πάντας. Βρίσκεται αἰωνίως προσβεβλημένη. Ἡ ἄλλη μας Ἑλένη, γεμάτη ὑγεία καὶ χαρὰ, ἔχει μυαλὸ θεϊκό, γρήγορη σκέψι. Ἡ Μόσχα δὲν προσέχει ποτέ. Ἡ Παρασκευὴ εὐέξαπτος εἰς ἀπερίγραφτον βαθμόν, δὲν δέχεται καμμία παρατήρησι...

Ἄλλὰ καὶ οἱ ἄλλες; Κάθε μία ἔχει τὸν τύπο τῆς, εἶναι καὶ ἓνας ψυχικὸς κόσμος!

Ἐλικὸ πλούσιο ἢ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ πάντα! Πῶς ὅμως νὰ τὸ συγκεράσω ἀφίνοντας στὴν κάθε μία τὴν ἀτομικότητά τῆς, νὰ τὸ συνδέσω σὲ ἓνα σύνολο, μὲ κοινὴ προσπάθεια καὶ κοινὰ ἐνδιαφέροντα;

Ἄλλὰ ὡς ἐλπίζω. Εἶναι νωρὶς ἀκόμα!

Ἡ πρῶτος διαγωνισμός:

Φόβος καὶ τρόμος σήμερα: Ὁ Διαγωνισμός! Θὰ ἔχη καὶ συντακτικὰς παρατηρήσεις!

Μιὰ κάνει τὸν σταυρὸ τῆς.

— Ἄχ, Δεσποινίς! εἶναι πολὺ δύσκολο;

Τὶς καθησυχάζω.

— Δὲν ἔχω καμμία ὄρεξι νὰ τὰ χαλάσωμε, μάλιστα σήμερα!

Ἄλλὰ προσέξτε νὰ φερθῆτε καὶ σεῖς ἀναλόγως, γιὰτὶ ἀλλοιῶς θὰ θυμώσω πολὺ.

Μέτωπο ἐνωμένο πρὸ τοῦ κινδύνου! Αὐτὸ μὲ εὐχαριστεῖ. Ἡ κοινὴ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιτυχία, θὰ τὶς συνδέσῃ περισσότερο.

Εἶναι καιρὸς πιά νὰ συσταθῆ ἡ Κοινότης μας!

Κοντὰ εἰς τὰ Χριστούγεννα :

Ἔγινε καὶ αὐτό!

Ἔτσι ἀποκτήσαμε τὴν Κοινότητά μας.

Τὰ πράγμα ἦλθε σιγὰ σιγὰ μόνο του. Ὁ σύνδεσμος ὑπῆρχε ἤδη πρὸ καιροῦ. Τὸν ἔβλεπα μὲ χαρά. Δύο τρεῖς φορὲς μοῦ εἶπαν :

— Δεσποινίς, ἡ Ἑλένη εἶναι πάλι ἄρρωστη· νὰ τῆς γράψωμε; κάθεται τόσο μακρὰ, δὲν προφθαίνομε νὰ πᾶμε!

— Βεβαίως, παιδιά μου. Θὰ τῆς γράψωμε!

Μία ἄλλη φορὰ τίς εὐρῆκα ζεματισμένες: εἶχε τιμωρηθῆ ὅλη ἡ τάξις, γιὰ ἀταξία μερικῶν, τῶν ὁποίων δὲν θέλησαν νὰ γνωθοῦν τὰ ὀνόματα.

Ἐκανα φυσικὰ τὴν δέουσα παρατήρησι. Ἀλλὰ ἐβγῆκα ἀπὸ τὴν τάξι ἐνθουσιασμένη. Ὡστε δὲν ματαιοπονῶ ἐγνωρίσθησαν καὶ συνεδέθησαν καὶ ἐσχημάτισαν ἓνα σύνολο μὲ κοινὲς χαρὲς καὶ λύπες! . . .

Ὅταν λίγο κατόπιν ἰδρῦθηκε ἡ κοινότης μας, ἔγινε καὶ ὁ σύνδεσμός μας μεγαλύτερος. Νά, προχθὲς πρὶν ἀρχίσῃ τὸ μάθημα, μοῦ ἀνήγγειλε μία:

— Δεσποινίς, ἡ Ἑλπίς ἀπέκτησε ἀδελφάκι! . . .

Ἐπληκολούθησε ἓνα ᾶ! γεμᾶτο γέλια, χαρά, συγκίνησι, περιέργεια.

— Νὰ σοῦ ζήσῃ, νὰ σοῦ ζήσῃ!

Ὅσες ἦταν κοντὰ τὴν ἐφίλησαν! Οἱ ἄλλες μιλοῦσαν καὶ ρωτοῦσαν, σχεδὸν χωρὶς νὰ περιμένουν ἀπάντησι:

— Ἀγοράκι, κοριτσάκι, πῶς εἶναι, ἄχ τὸ χρυσό μου, κλαίει; . . .

Ἦταν *κοινὸν* ἐπεισόδιον!

Συνέβη ὅμως καὶ ἓνα ἄλλο, πιὸ σπουδαῖο, ἀλλὰ λυπηρό: Ἀπέθανε ὁ πατέρας τῆς Μαριάνθης, ἡ ὁποία δὲν ἦρθε γιὰ μερικὲς ἡμέρες στὸ σχολεῖο. Μεγάλῃ συγκίνησι ὅταν ἐφανίσθηκε στὴν τάξι. Οἱ δύο μαθήτριες πού ἀντιπροσωπεύουν τὴν τάξι, ἐπρόκειτο νὰ τῆς ποῦν μερικὰ λόγια ἐκ μέρους ὄλων. Δὲν μποροῦν ὅμως. Τὴν φιλοῦν μὲ συγκίνησι καὶ

δάκρυα. Ἡ ἴδια κλαίει! . . . Τὸ μάθημα ἦταν γιὰ ὅλες ἀνόρεκτο.

¶ Καημένα μικρά μου κοριτσάκια! Ἄς εἶναι μακριά σας κάθε τέτοια στενοχώρια!

Καὶ πόσα ἄλλα γεγονότα ἀκόμα! Μήπως δὲν θέλουν ἡ τάξι τους νὰ εἶναι καλύτερη ἀπὸ τὴν πρώτη Γυμνασίου, κάτω, ὅπου διδάσκω ἐπίσης;

Τὸ ἀποτέλεσμα; Ζῆλος καὶ προσπάθεια τῆς κάθε μᾶς, ὄχι γιὰ τὸν ἑαυτό της μόνο, ἀλλὰ γιὰ τὸ κοινὸν συμφέρον, τὴν τάξι μας, τὴν Α' Διδασκαλείου, πὺν πρέπει ἀπὸ τίς ἄλλες νὰ διακρίνεται!

Κατὰ τὸ Πάσχα:

Σὲ λίγο ἀρχίζουν νέες διακοπές. Πῶς ἐπέρασε ὁ καιρὸς! Κάποια φθινοπωρινὴ ἡμέρα συναντηθήκαμε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν τάξι αὐτή. Πῶς ἄλλαξαν τὰ πράγματα ἔκτοτε! Τώρα εἶμαστε φίλες!!

Ἄναλογοῦμαι τὴν ἐργασία μας. Εἶναι πολὺ, νὰ πῶ ὅτι τὴν βρίσκω ἱκανοποιητικὴ; Ἔχομε, φυσικὰ, καὶ τὰ ἀδύνατα στοιχεῖα, ὅπως πάντα. Εἰς τὸ σύνολον ὅμως βαδίζουν καλὰ.

Ἰδίως μὲ εὐχαριστεῖ ἡ προσπάθεια καὶ φιλοτιμία τους καὶ ὁ μεταξὺ τους σύνδεσμος. Ἐβελτιώθηκαν καὶ γενικῶς οἱ κόρες μου! ὁ χαρακτήρ τους ἐξομαλύνθηκε, οἱ τρόποι τους διωρθώθηκαν.

Μπορῶ νὰ εἶμαι εὐχαριστημένη; Ἄς περιμείνωμε καὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους, πὺν ἔρχεται σὲ λίγο.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους:

Ζέστη! Κόπος! Νέα ἀγωνία γιὰ τίς ἐξετάσεις. Εἶναι ἡ τελευταία προσπάθεια!

Βλέπω τὴν χαρὰ τους, ὅτι θὰ φύγουν στὰ μέρη τους.

Ἐν τούτοις ὁ ἀποχωρισμὸς μας εἰς τὸ τελευταῖο μάθημα, ἔδειξε ὅτι, μὲ ὅλη αὐτὴ τὴν χαρὰ, μένει καὶ ἓνα μικρὸ αἶσθημα λύπης, ὅτι ἐτελείωσε αὐτὴ ἡ ζωὴ, ἡ προσπάθεια ἡ κοινή, οἱ ἴδιες λύπες καὶ χαρὲς πὺν μᾶς συνέδεσαν.

—Τοῦ χρόνου ποιὸς ξέρει ποῦ θὰ εἶμαστε, Δεσποινίς, πῶς θὰ περάσωμε!

Διαλύεται καὶ ἡ κοινότης μας! Τὰ ἀποχαιρετιστήρια λόγια τῶν ἀντιπροσώπων πρὸς τὴν τάξι, δείχνουν ὅτι πράγματι ἀγάπησαν τὴν οἰκογένειά μας, τὴν ἐδῶ ζωὴ μας, τὴν τάξι μας!

Ἀγάπησαν καὶ γενικώτερα τὴν σχολικὴ ζωὴ; Καί, μαζὶ μὲ αὐτή, τὸ σχολεῖο καὶ τὰ γράμματα; Ἀνεπτύχθη τυχὸν μέσα τους κάποια ἔφεσις, ἐπιθυμία πρὸς τὸ μανθάνειν; Ζῆλο καὶ φιλοτιμία ἔδειξαν καὶ ἀπέναντι ἄλλων τάξεων ἀκόμα. Νὰ τὸ πιστεύω;

Καὶ ἐμένα μὲ συγκινεῖ ὅτι τελειώνομε. Μοῦ ἔδειξαν τὰ κοριτσάκια μου τόση συμπάθεια!

Γιὰ νὰ ὑπάρξῃ αὐτὴ πρέπει νὰ αἰσθάνεται ἐλεύθερο τὸ παιδί, σὲ περιβάλλον δικό του, συμπαθές. Ἀπὸ τὴν πρώ-την ἡμέρα τοὺς ἔδωσα — μοῦ ἐπῆραν; — τὴν ἀγάπη μου. Μήπως γι' αὐτὸ ἐπήγαμε καλά;

Σεπτέμβριος 1932

ANNETTA A. ΠΑΠΠΑ

